

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת כי תשא - פרה
תשפ"ג

גליזון
ג'

שיעורי חינוך

יום ראשון פרשת וארא תשפ"ג בעה"ק ריושלים תוכב"א

לשיר לתוף מכשיר הקלטה
הקשבתי איך המלמדים שרים כל כך
יפה עם הילדים את הברכות, את התפילה
ואת ברכת המזון. אבל כדאי לדעת שהם
יכולים להקל על עצמם בזה, באמריקה
המלמדים עושים את זה. קובעים יום
גוף שיש בו 'ישוב הדעת', מתישבים מול
הילדים, ומקליטים איך המלמד וכל הכתה
שרים את 'ברכת המזון' עם הנגון, מתחילים:
"הנני מוכן ומזמן..." עד הסוף, ומשמיעים
את ההקלטה בכל יום כשהילדים מברכים
ברכת המזון, וכך לא צריכים להוציא את
הגרון בכל יום מחדש כשמברכים ברכת
המזון.

ואתו דבר אפשר לעשות בתפילה, אלא
שבתפילה הרי מוסיפים מזמן לזמן עוד
קטעים, אז צריכים גם להוסיף כל הזמן את
הקטעים החדשים להקלטה. כמובן אם נגון
נהיה מדי מרגל וישן בפי הילדים, לדגמה
ב'ברוך שאמר', וכדומה, צריכים להחליף
את זה לנגון חדש, כדי לגרם לילדים
שיצטרפו להסתכל שוב בסדור כשהם
מתפללים.

המלמד לא צריך להצטרף

אצלנו באמריקה עושים המלמדים
של הכתות הנמוכות אותו דבר עם למוד
ה'חמש', הם מסדרים במוצאי שבת את
כמות הפסוקים שילמדו השבוע, ומקליטים
את הפסוקים, כמובן בחכמה, לדגמה:
בפרשת שמות הם מתחילים: "ואלה
שמות, ואלו הם השמות", ומכפפים בשקט
הם מתארים לעצמם שהילדים חוזרים על
זה עכשיו, ואחר כך ממשיכים: "הבאים,
שבאו", וכך הלאה, וכשה מגיע לפרוש של
מלה שהילדים לא כל כך מכירים, חוזרים
על הפרוש כמה פעמים. ישנם גם מלמדים
שמקליטים את זה בכתה עם הילדים ביחד,
המשך בעמוד ב' <<<

ושום דבר לא יותר" (שאלתי אותן אם הן
מבטיחות לי שיקימו את זה, והן ענו 'בלי
נדור', ואמרתי להן: לא צריכים להגיד בכל
פעם 'בלי נדור', כל החיים הם בלי נדור, אלא
אומרים את זה פעם אחת בגיל שלוש, וזה
נשאר כבר לכל החיים...) הדבר הראשון:
כשהמחנכת נכנסת, צריכים לקום. הדבר
השני: כשהמחנכת מדברת, לא מדברים.
הדבר השלישי: כשהמחנכת מסימת למסר
את השעור, להגיד לה 'תודה', ולא צריכים
שום דבר יותר מזה, כי אם עושים את שלשת
הדברים האלו, יש כבר הכל, כי העקר הוא
שיהיה דרך ארץ בפתה.

אני לא החבר שלה

מי צריכה ללמד את הילדים להתנהג
ב'דרך ארץ'? המנהל צריכה לעזר בזה, אבל
המחנכה והמחנכת בעצמם, צריכים גם לדבר
מזה ולהגיד לילדים: "כשמלמד מדבר, אסור
לדבר" כשמחנכת מדברת, אסור לדבר" ואם
הילד לא מצית, חוזרים על זה עוד פעם,
חוזרים על זה עם יותר רצינות ועם יותר
אפוק.

בכלל יש לדעת, המלמד הוא לא ה'חבר'
של הילדים, הוא יכול להוריד את עצמו
לילדים לזמן מה לשחק אתם, או אפילו
לעשות להם דברים מעניינים, הוא יכול
אפילו לעשות גלגול ראש כמו שעושים
בחתנות, אבל אני לא החבר שלה, אני
המלמד שלה, בחמש דקות אלו אני עושה
מאוד שמח, אני עושה דברים מעניינים,
נהיה ממש שמחה בפתה, אבל אחר כך אני
אומר: "עכשיו כל הילדים צריכים להתישב
יפה במקום". וכשהילדים רואים שרגע אחד
המלמד שמח ורגע אחד הוא דורש דרך
ארץ, הם מכבדים את המלמד ומתנהגים
בדרך ארץ.

אנו מגישים בפניכם את חלקו השלישי של
השעור שמסר ראש הישיבה למחנכים בארץ
ישראל, אשר כל ענין של עצמו, מלא בעצות
והדרכות פרקטיות.

כשמדברים פועלים

חנודה הוא 'לדבר אל הילד'. אומרים לו
פעם אחת, אומרים את זה עוד פעם, ועוד
פעם. לצעק על ילדים זה לא חנודה, לתת לו
מכה בגב ולהגיד: "נו, שב כבר!" זה לא עוזר.
מוהרא"ש כותב ב"אשר בנחל": לצעק על
ילדים ולהרביץ לילדים, יכול להיות שזה
עוזר לאותו שעור, אבל אם רוצים שזה יכנס
בילד, ושזה יעזר גם למחרת, צריכים לחזר
על זה עוד פעם ועוד פעם.

כשמדברים עוד פעם ועוד פעם זה
עובד, הא ראייה, כמה שעורים שמעתי בענין
'להגיד משניות' ו'לדבר אל השם יתברך' עד
שהתחלת לעשות זאת?! כשמעתי בפעם
הראשונה את הענין של אמירת משניות
ולדבר אל השם יתברך, לא רצת מיד
לעשות את זה! שומעים את זה פעם ועוד
פעם ועוד פעם, ובכל פעם שומעים את זה
בדרך אחרת, פעם בתוף דרשה, פעם בתוף
ספור, פעם בנעימה יותר שמחה, פעם קצת
יותר בתקיפות, עד שזה נקלט ומתחילים
לעשות את זה.

דרך ארץ בכתה

אי אפשר להיות יותר חכם מהתורה,
כתוב בתורה הקדושה (תנא דבי אליהו רבה א'):
"דרך ארץ קדמה לתורה" אי אפשר לברא
את העולם ואי אפשר לברא את התורה,
אלא כשיש דרך ארץ, מכאן שההקדמה
הראשונה שצריכים להכניס בילדים היא
דרך ארץ.

בקרתי היום באחת הכתות בבית החנודה,
ואמרתי להן: "אני צריכה מכן שלושה דברים,

יש גם ילד, דוקא עם ראש טוב, אבל במשך כל השעור הוא עושה תנועות עם הידים כאלו הוא יורה פצצות על מישורו והוא עושה קולות של פצצות עפות. בהתחלה חשבתי שמישהו לא בסדר אתו, אבל אני רואה שממש לא חסר לו כלום, יש לו ראש טוב ובמשחקים הוא מהטובים, גם את הלמוד הוא יכול לקלט מהר, אבל באמצע השעור הוא מרחף אי שם הרחק, ואיננו.

כבר נסיתי הרבה דרכים, אבל זה הולך מאד מאד קשה, נראה כאלו המוח שלהם בכלל לא כאן. המנהל אומר שבה אצל הרבה ילדים וזה עובר עם הגיל, אבל זה מאד מפריע לי, אני רוצה שכל ילד יצליח, האם יש איזו עצה?

ישר כח גדול

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ויצא, ראש חודש כסלו, שנת תשע"ח לפרט קטן לכבוד ... נרו יאיר קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקיך שיש לך את הזכות להיות מלמד דרדקי, ללמד תורה עם תינוקות של בית רבן שעליהם העולם עומד; חכמינו זכרונם לברכה אומרים (פכא בתרא ח:): על הפסוק (דניאל יב, ג): "ומצדיקי הרבים פכוכבים" - אלו מלמדי תינוקות, מלמד נמשל לכוכבים. כמו שאי אפשר לספר את הפוכבים שבשמים, כך אי אפשר לספר את הזכויות של מלמד שמכניס בילדים תורה, הפלה ויראת שמים. לכן חזק ואמן מאד שיש לך כל כך הרבה זכויות בשמים.

מלמד צריך לאכל טוב ולישן טוב כפי ההלכה (יורה דעה סימן רמה, סעיף טז): "ואין למלמד לנער בליילה יותר מדאי, שלא יהיה עצל ביום ללמד, וכן לא יתענה", אסור למלמד להיות יר עד מאחר בליילה כדי שהוא לא יהיה עיף; כי אם המלמד עיף, הוא לא ישן כראוי, הוא עלול להתרגז במהירות חס ושלום והוא יכול להגיע לתת מכות וכו', או כשמלמד לא אוכל כראוי, הוא רעב, הוא עלול חס ושלום להתרגז על הילדים. לכן תזהר ללכת לישון מקדם כדי שתהיה רענן היטב, וכל היום ילך לך יותר בקלות.

אני רוצה לשתף אותך בספור יפה שיעזר לך; מלמד השיח את לבו לחברו שיש לו בעיה, הוא לא יודע מה לעשות עם הכתה שלו, בכל ערב ראש חודש הילדים מתנהגים אליו כל כך גרוע, הם ממש מוציאים אותו מהכלים עד שהוא מכה אותם, "אני לא יודע מאיפה הילדים יודעים מתי חל ערב ראש חודש; כל החדש הפל טוב ויפה עד שמגיע ערב ראש חודש, שאז הם מתחילים להתפרע מאד וכו'"; החבר הבין

המשך בעמוד אחרון <<<

להורים, פי צריכים לצית, אין דבר כזה: 'אם תצית...' או: 'אם לא תצית...'

אין בעיה לקחת אותו לראות בעלי חיים וכו'; חכמינו זכרונם לברכה מספרים (מענין כד): פעם הייתה שנת בצרת - תקופה ארפה לא ירדו גשמים, גזרו תענית ועדין לא ירדו גשמים, קם יהודי פשוט ונצח אל העמוד ומיד כשאמר: "משיב הרוח, ומוריד הגשם" - התחיל לרדת גשם, שאלו אותו: "מה הם מעשיך הטובים?" וענה: "מלמד דרדקי אני - אני מלמד תורה לילדי ישראל, ואני לא מפלה בין ילד שאביו משלם לי עבור הלמוד, לבין ילד שאביו לא משלם; עוד מנהג יש לי, כשאני רואה ילד שלא רוצה ללמד אני משחד אותו, יש לי בביתי אקוריום עם דגים ואני אומר לו שאם הוא ללמד ארצה לו את הדגים, עד שהוא מתחיל ללמד"; רואים מכאן שהרבה פעמים צריכים לשחד את הילדים עם בעלי חיים וכו', כדי שילמדו בהתמדה.

השם יעזר שתצליחו בכל הענינים.

... (עצתו אמונה חלק ג', מכתב ק"ע)

יש לי כמה ילדים עם התנהגות קשה בכתה, איך אפשר להסתדר אתם?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א.

התקבלתי השנה להיות מלמד בתלמוד תורה חדר בכתה זו, ברור השם זו כתה נפלאה מאד עם ילדים ממשפחות חשובות משלנו, גם המנהל מאד טוב אלי והוא מעריך את העבודה הקשה שאני משקיע בילדים.

אבל יש לי כמה ילדים בודדים שמקשים עלי מאד, הם בכלל לא מקשיבים למה שאני מדבר אליהם, לא מתוך רע אלא הם באמת לא שומעים, הם מאד חולמניים ופשוט לא שומעים שדברו אליהם, עד שאומרים להם כמה פעמים והם מתעוררים.

איך מסתדרים עם ילד שובב?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א.

קדם כל אני רוצה להודות על השעורים הנפלאים שלכם שכל כך עוזרים לנו בחיים.

רצינו לשאל לגבי בננו בן החמש. מאד קשה לו לשבת במקום אחד הן בבית והן בתלמוד תורה, והוא גם מנסה לשלט על כל אחד, כולל ההורים. איך אנחנו יכולים להסתדר אתו? כבר נסינו הרבה בטובות, לתת לו פרסים וכדומה כשהוא מתנהג יפה אבל שום דבר לא עזר.

כמו כן הוא מאד אוהב לשחק עם בעלי חיים, ורצינו לשאל אם כדאי לשלח אותו למקום שאפשר לשחק בו עם בעלי חיים, כמו לדגמא תרנגולים ואווים וכן הלאה.

השם יתברך יתן לכם כח להמשיך בעבודת הקדש.

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ב' פרשת שמות, י"ד טבת, שנת תשע"ח לפרט קטן

מרת ... תחי'

קבלתי את המכתב.

הורים שרוצים לזכות לילדים טובים צריכים לבקש הרבה מהשם יתברך על זה, ילדים טובים זה לא דבר שקא מעצמו; צריכים לבקש הרבה מהשם יתברך שידיעו איך לחנך את הילדים, כי חנוף הוא בכלל לא דבר קל. חנוף הוא עבודה קשה מאד, צריכים לדעת כמה להגיד ואיך להגיד, באיזו תקיפות צריכים ללכת וכו'; אם משקיעים כוחות בילדים, וכמוכן הרבה תפלה, קוצרים אחר כך פרות יפים.

מה שאתם פותבים: 'כמה שאנחנו משתדלים ללכת בטובות וכו', זה לא הולך; הרבה פעמים, בגלל שנותנים הרבה טוב, דוקא זה הסבה שזה לא הולך. צריכים לחנך את הילדים בקטנותם - לצית, כשילד מצית למה שאומרים לו, עדין לא מגיע לו הכל בגלל זה; כשילד אוכל את ארוחת הערב, או אוסף את הצעצועים וכו' עדין לא מגיע לו פרס על זה, צריכים לחנך ילד לצית

מדור חנוך
מקול בריטוב
לשמיעת כל שיעורי החינוך (כאיריש)
מראש הישיבה שליט"א
בקול ברכוב
הקישו 1-2-4-2-1
- שמעו ותחי נפשכם -

שבוע הבא
במדור המכתבים
• איך מרגיעים את הילדים כשנזופלים טילים?
• מה עושים עם ילד קטן שמשקר?

צריך להתאזר בסבלנות. אם המלמד כבר נסה את כל הדרכים, ובכל זאת הוא רואה שהילד לא משתתף בלמודים וכו', המלמד צריך לעשות כפי ההלכה (שלחן ערוך יורה דעה, הלכות מלמדים, סימן רמה, סעיף ט): "אפלו תינוק שאינו מבין לקרות, לא יסלקוהו משם, אלא ישב עם האחרים, אולי יבין".

זה אם הילד לא משתתף, אבל אם הילד מפריע לכל הפתה, אי אפשר להמשיך ללמד וכו', אז זה כבר משהו אחר, אז צריכים להזהר שהוא לא יפריע.

בדרך כלל הילדים שעושים בעיות למלמד שלהם, הם בדרך כלל ילדים מאד שבורים. אף אחד לא מסתכל עליהם, הם לא מקבלים שום תשומת לב, אז הם מחפשים בדרך לא טובה שיתפלו עליהם, ולכן הם מחפשים להפריע למלמד למטר את השעור, כי אז הוא הזמן היחיד שהילדים האחרים יצחקו אליהם והם יקבלו תשומת לב. כשלוקחים את הילדים האלו, מדברים אליהם בפרטיות, אז רואים שהם ילדים מאד שבורים, הם לא רוצים להיות רעים, הם לא מפריעים כדי להכעיס, הם עושים את זה בלי לרצות רק כדי לקבל קצת תשומת לב.

מלמד חכם לוקח את הילדים החברה/מנים שיעזרו לו, כך הוא חוסך לעצמו הרבה כאבי ראש. כי ברגע שמנצחים אותם, הם עומדים בצד של המלמד, אז הפל משתנה והם רק מחפשים להיות לצדו של המלמד שלהם.

כמובן שבלי תפלה שום דבר לא עוזר, אפשר לדעת את כל העצות וכל החכמות, אבל בלי תפלה, בלי הקדוש ברוך הוא - לא יכולים לעשות כלום. לכן צריכים להתפלל הרבה להשם יתברך שיזכו לתלמידים הגונים, כפי שרבונו אומר (ספר המדות, אות למוד, סימן ע): "צריך להתפלל, שיזכה לתלמידים הגונים", כי בלי תפלה שום דבר לא מצליח.

השם יעזר שתצלית בכל דרכיך.

...

(עצתו אמונה חלק ב, מכתב קט"ז)

ליד הוא היה נותן לו סטירה, או צביטה, או צעקה וכו', אבל היות והמלמד היה רענן ורגוע וכו', הוא דבר יפה אל הילד. כשהילד היה יגדל ויתבגר הוא יזכר שהמלמד שלו אהב אותו, הוא יזכר כמה יפה המלמד שלו דבר אליו, שהמלמד שלו התחשב ברגשות שלו, הילד היה ישאר יהודי פשוט. לכן, אם אתה הולך לשמחות, אתה צריך לקחת מלמד אחר שימלא את מקומך ביום הבא, או שתצא הביתה מהשמחה יותר מקדם.

מה שאתה שואל שיש ילד בפתה שלך שנהיה מהרהר מאד באמצע הלמוד, הוא עושה תנועות עם הידים כאלו הוא יורה עם רובה וכו'; זה מגיע מלצפות בסרטים או ממשחקי מחשב וכו'. הורים לא קולטים שאם נותנים לילד מחשב לשחק בו משחקים, זה לוקח את המוח של הילד, כשהילד יושב בתלמוד תורה הילד חוזר למחשב שלו, הוא כל כך שקוע בזה עד שהוא שוכח איפה הוא יושב, הוא מתחיל לעשות תנועות עם הידים כאלו הוא אווז אקדח ויורה. זה מגיע מצפייה בסרטים של יריות וכו', או ממשחקי מחשב.

לכן, הורים שרוצים נחת מהילדים שלהם, הורים שרוצים להקים בית פשוט, צריכים להזהר לא להכניס לבית מחשב וכדומה; עדיף שהילדים יקפצו ויירקדו, או ישחקו עם צעצועים וכו', שזה לא מוציא את המוח שלהם.

השאלה שאתה שואל וכו'; קדם נשמע מדברך שאתה שואל מה אתה יכול לעשות עם הילד כי הוא מפריע לך וכו', אחר כך אתה כותב שפואב לך כי אתה רוצה שהילד יצליח; אלו שני דברים - כשהילד לא לומד, הוא חולם, זה דבר אחד. אחר כך יש ילד שמפריע לאחרים - הוא מפריע למלמד, הוא חצוף, זה דבר שני.

מלמד, מחנך צריך לדעת את הפלל הזה, כך הוא יצליח; כשהילד מפריע לפתה, אזי המלמד לא יכול לחכות עד שפל הפתה תתהפך, אלא צריכים להעניש את הילד וכו', אבל אם הילד לא מפריע לפתה, בסך הכל הוא לא משתתף בלמודים, או שהוא לא מתפלל וכו' - זה כבר ספור אחר, במקרה הזה המלמד צריך לשתדל אותו וכו' פעם ועוד פעם, המלמד

מיד שמשוהו קורה עם המלמד בעצמו, לא עם הילדים; הוא שואל את המלמד: "תגיד לי מה סדר היום שלך בכל ערב ראש חדש?" אומר המלמד לחברו: "בכל ערב ראש חדש אני נוהג לקום מקדם מאד ואני אומר את כל התהלים, כמו כן יש לי הנהגה עוד מהיותי בחור לציום בכל ערב ראש חדש וכו'", אומר לו החבר: "נו, אתה לא צריך לדבר יותר, כבר ספרת הכל; לא הילדים הם הבעיה, הילדים הם ילדים יקרים, אתה בעצמך אומר שפל החדש הם טובים, אלא הבעיה היא שאתה צם בכל ערב ראש חדש, ואם לא אוכלים מתעצבנים מהר יותר וכו'. יש לי בשבילך שתי עצות, או שאתה מפסיק לציום כפי ההלכה שאסור למלמד לציום, או אם אתה לא רוצה לעזוב את המנהג שלך, קח מלמד אחר שיהיה את מקומך בכל ערב ראש חדש".

מלמד צריך לדעת כלל, נכון שחשוב מאד ללכת לשמחות במשפחה וכו', אבל היות ולכל אחד יש הרי משפחות ברוכות בן ירבו, ויוצא שכמעט בכל שבוע יש שמחה וכו', צריך מלמד לדעת שאסור לו להכנס לפתה אם הוא לא ישן טוב, כי עלולים חס ושלום לבייש ילד רק בגלל שציפיים.

לאחרונה היה לי ספור יפה עם מלמד. תלמידי הפתה הגבוהה אצלנו בתלמוד תורה מתפללים שחרית ומנחה ביחד עם הבחורים, יום אחד אני רואה שילד יושב ולועס מסטיק בשעת התפלה, אני חושב לעצמי: 'אני רוצה לראות מה המלמד הולך לעשות עם הילד וכו'', אני רואה שהילד לועס ולועס את המסטיק עד שהמלמד שם לב, המלמד קרא לילד, אני חושב לעצמי: 'מה מגיע עכשו, סטירה? צעקה?' אבל אני רואה שהמלמד קורא לו שיתקרב אליו, הוא מתכופף לאזן שלו, ואומר לו משהו. הילד יוצא מבית המדרש, וחוזר כאלו לא היה. קראתי לילד, שאלתי אותו: 'מה אמר לך המלמד שלך בשקט?' אומר הילד: "המלמד שלי אמר לי, שאצא החוצה לירק את המסטיק ושאחיל להתפלל".

אם המלמד לא היה ישן באותו לילה, לא היה לו ישוב הדעת, אחרי שהוא היה קורא

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: jhbul234@gmail.com

קול בר סלב

קוואל פון חיזוק (נשים) - שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
845-351-9060 / 212-444-9169
ארץ ישראל 0797040069 / אנגליה 03303502363 / קנדה 438-320-9090
chizikyomi@gmail.com מייל חיזוק יומי

קול בר סלב - שיעורים; חיזוק יומי; ניוגונים; סיפורי תפילה ועוד
212-444-9191 / 845-351-0910
ארץ ישראל 0797040066 / אנגליה 03303502361 / קנדה 4383008080
בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370